

Educația extrașcolară – rol formativ ca extensie a educației nonformale

Prof. înv. primar Budurlean Liliana

Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare

Educația nonformală cuprinde totalitatea influențelor educative ce se derulează în afara clasei (activități extrașcolare și parașcolare) sau prin intermediul unor activități opționale sau facultative. Termenul nonformal desemnează o realitate educațională mai puțin formalizată sau neformalizată, dar totdeauna cu efecte educative. Acțiunile incluse în perimetrul educației nonformale se caracterizează printr-o mare flexibilitate și vin în întâmpinarea intereselor variate, individuale ale elevilor.

Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Trebuința de a se juca, de a fi mereu în mișcare, de a pune întrebări despre ceea ce-i înconjoară (formal și informal) este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viața. În cadrul acestor activități elevii se desprind să folosească surse informaționale diverse, să întocmească colecții, să sistematizeze date, să se dezvolte creativ, învață să învețe, se autodisciplinează, lse eliberează de tirania profesoratului. (Costantin, Noica, *Jurnal filozofic*, pag.7-8).

Scopul activităților extrașcolare este de dezvoltare a unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblu ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Aceste activități trebuie să le privim ca întreguri, nu ca părți rupte și scoase din viața reală a copilului. Ele se desfășoară într-un cadru informal, ce le permite tinerilor/elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății, să-și maximizeze potențialul intelectual și latura relațional-valorică

Educația depășește limitele exigențelor și valorilor naționale și tinde spre universalitate, spre patrimoniul valoric comun al umanității. Un curriculum unitar nu mai poate răspunde singur diversității umane, iar dezideratul educației permanente tinde să devină o realitate de necontestat. După o binecunoscută clasificare UNESCO, educația extracurriculară, adică educația de dincolo de procesul de învățământ, apare sub două aspecte principale: educația informală – reprezintă influența incidentală a mediului social transmisă prin situațiile vieții de zi cu zi - și educația non-formală, care se realizează fie în sistemul de învățământ, fie în cadrul unor organizații cu caracter educativ.

Oricât ar fi de importantă educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, ea nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară. În acest cadru, numeroși alți factori acționează, pozitiv sau nu, asupra dezvoltării elevilor.

Grija față de timpul liber al copilului, atitudinea de cunoaștere a dorințelor copiilor și de respectare a acestora trebuie să fie dominantele acestor activități extrașcolare. Activitățile acestea dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerilor în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se astfel o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală. La vârsta școlară, copiii sunt foarte receptivi și ingenioși. Ei pot reda cu succes imaginea realității, a unei cărți citite sau a unei piese muzicale audiate în cadrul activităților de desen, modelaj, în activitățile creative. Exemple de activități extrașcolare pe

care copilul le poate realiza sunt multiple. Ele variază în funcție de locație, modul de realizare, forma, timpul acordat, instituțiile și persoanele implicate. Acestea pot fi: vizite la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale; vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive; excursii și tabere școlare; plimbări în aer liber; spectacole; serbările și festivitățile; șezători literare; carnaval; activități propuse de elevi și părinți; etc.

Activitățile extrașcolare sunt apreciate atât de copii, cât și de factorii educaționali în măsura în care: valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile copiilor; organizează într-o manieră plăcută și relaxantă timpul liber al copiilor contribuind la optimizarea procesului de învățământ; formele de organizare sunt ingenioase, cu caracter recreativ; copiii au teren liber pentru a-și manifesta în voie spiritul de inițiativă; participarea este liber consimțită, necondiționată, constituind un suport puternic pentru o activitate susținută; au efect pozitiv pentru munca desfășurată în grup; creează un sentiment de siguranță și încredere tuturor participanților; urmăresc lărgirea și adâncirea influențelor exercitate în procesul de învățământ; contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Activitățile extracurriculare organizate de școală au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau sunt simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale. Aceste activități le oferă destindere, recreere, voie bună, satisfacțiile atmosferei de grup, iar unora dintre ei posibilitatea unei afirmări și recunoașterea a aptitudinilor. Aceste activități au caracter ocazional și iau forme foarte variate: - sărbătorirea zilei de naștere a unui copil din clasă; - vizionarea în grup a unor spectacole la teatrul de păpuși; - vizitarea centrului de plasament; - serbări; - excursii; - plimbări în parc; - vizită la diferite muzee.

Excursiile școlare contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii cunosc locul natal în care au trăit, muncit și luptat înaintașii lor învățând astfel să-și iubească țara, cu trecutul și prezentul ei. Prin excursii copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști. Serbările reprezintă un necesar izvor de satisfacție, bucurii, creează buna dispoziție. Serbările pot lua forme variate, de la solemnă evocare istorică la un vesel carnaval. La pregătirea și realizarea serbărilor, copiii participă cu însuflețire și dăruire, din dorința de a oferi spectatorilor momente de ținută estetică, distracție, satisfacție, făcându-le viața mai frumoasă, mai plină de sens. În gradinita se pot desfășura serbări cu diferite ocazii cum ar fi: Crăciunul, Ziua mamei, Ziua copilului, Sfârșit de an. Serbarea este modalitatea eficientă de cultivare a înclinațiilor artistice ale copiilor contribuind la dezvoltarea armonioasă a personalității copiilor. În concluzie putem spune că activitatea extracurriculară e o componentă educațională valoroasă și eficientă careia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el în primul rând o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu copiii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativității lor.

Activitatea în mijlocul copiilor conduc la convingerea că serbările copiilor au un caracter stimulator atât pentru micii artiști, cât și pentru părinții lor. Serbările reprezintă un necesar izvor de satisfacție, bucurii, creează buna dispoziție. Serbările organizate cu diferite prilejuri cum sunt: „Vine, vine Moș Crăciun”, „Eminescu, Luceafărul poeziei românești”, „Hai să dăm mână cu mână!”, „E ziua ta, măicuță”, „1 Iunie”, serbarea de sfârșit de an, etc. Serbările pot lua forme variate, de la solemnă evocare istorică, la un vesel carnaval. La pregătirea și realizarea serbărilor, copiii participă cu însuflețire și dăruire, din dorința de a oferi spectatorilor momente de ținută estetică, distracție, satisfacție, făcându-le viața mai frumoasă, mai plină de sens. Potențialul larg al activităților extrașcolare este generator de

căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase, valoroase și fructuoase.

Activitatea extracurriculară e o componentă educațională valoroasă și eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor. Diversitatea activităților extrașcolare oferite crește interesul copiilor pentru școală și pentru oferta educațională.

În concluzie, cadrul didactic poate face multe pentru educarea spiritului creativ în cadrul activităților extracurriculare. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire, să evite critica în astfel de activități, să încurajeze elevii și să realizeze un feed-back pozitiv.

BIBLIOGRAFIE

Albu, Gabriel: În căutarea educației autentice, Editura Polirom, Iași, 2002

Cucoș, Constantin: Educația-iubire, edificare, desăvârșire, Editura Polirom, Iași, 2008

Nicola, Ioan: Tratat de pedagogie școlară, Editura Aramis, București, 2003

Cucoș, Constantin: Pedagogie- Ediția a II a, Editura Polirom, Iași, 2006

Ionescu, M.: Instrucție și educație, Ediția a III-a revăzută, „Vasile Goldiș”, University Press, Arad, 2007